

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

ISBN 978-617-8430-05-4

© НУ «Одеська юридична академія, 2024
© Автори статей, 2024

Кузьмін Едуард Едуардович ДО ДИСКУСІЇ ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ «МІЖНАРОДНОГО ПОКАРАННЯ»	189
Мануїлова Катерина Вікторівна ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У МІЖНАРОДНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ	191
Мануїлова Катерина Вікторівна, Рудецька Поліна Андріївна ГЕНОЦИД ЯК ЗЛОЧИН ПРОТИ БЕЗПЕКИ ЛЮДСТВА: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	193
Невара Лілія Михайлівна, Колесник Михайло Ігорович ПРАВА ЛЮДИНИ ЧЕТВЕРТОГО ПОКОЛІННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	195
Невара Лілія Михайлівна, Красник Вікторія Михайлівна ДІЯЛЬНІСТЬ ТОВАРИСТВА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ	198
Невара Лілія Михайлівна, Проніна Наталія Ігорівна МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	200
Невара Лілія Михайлівна, Фесюн Ольга Костянтинівна ПРАВО НА ПОСТМОРТАЛЬНУ РЕПРОДУКЦІЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	203
Федорова Тетяна Сергіївна, Дронов Владислав Юрійович МІЖНАРОДНИЙ КРИМІНАЛЬНИЙ СУД У МЕХАНІЗМІ ЗАХИСТУ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ПРАВ ЛЮДИНИ	205
Цибульська Ольга Юріївна AROSTILLE VS СУД ЯК СПОСІБ ВИЗНАННЯ РІШЕННЯ ІНОЗЕМНОГО СУДУ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА	207
Гребенюк Дмитро Олегович ЗАКОНОДАВЧА СПІВПРАЦЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ З ПАРЛАМЕНТСЬКИМИ ОРГАНАМИ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄС	209
Бурдюжа Олександр Миколайович НАДАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ В КОНТЕКСТІ УЧАСТІ УКРАЇНИ В МЕХАНІЗМІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЄС	211
Галат Владислав Ігорович СУЧАСНІ ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ДОГОВОРІВ МІЖНАРОДНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТОВАРІВ В 21 СТОЛІТТІ	213
Джевага-Третякова Світлана Юріївна УМИСЕЛ ЯК ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ВІДМИВАННЯ ГРОШЕЙ ЯК ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОГО ЗЛОЧИНУ	216
Жакун Маргарита Юріївна ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	218
Левченко Ігор Сергійович ПРАВО ВИБОРУ КРАЇНИ ПРИТУЛКУ ВСЕРЕДИНІ ЄС В СВІТЛІ НАПЛИВУ БІЖЕНЦІВ, ВИКЛИКАНОГО АГРЕСІЄЮ ПРОТИ УКРАЇНИ.	221
Луцан Алла Валеріївна ДО ПИТАННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ПРАВ ЖІНОК В САУДІВСЬКІЙ АРАВІЇ.	223
Марченко Дмитро Вікторович СКЛАДНОЩІ ВИБОРУ ЗАСТОСОВАНОГО ПРАВА ТА ФОРМИ ДОГОВОРУ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.	225
Редченко Ярослав Олександрович НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЛІЦЕНЗУВАННЯ ПОСЛУГ ПОВ'ЯЗАНИХ З РЕАЛІЗАЦІЄЮ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ	227
Самойлюк Дмитро Геннадійович ДОКАЗУВАННЯ В МІЖНАРОДНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ.	229
Чернявський Марк Віталійович ОЦІНКА ВПЛИВУ МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЙ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТАМ	230
СЕКЦІЯ 6. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МОРСЬКОЇ ТА МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	
Кормич Борис Анатолійович ІНСТИТУТ АЕО ЯК ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ ПРОБЛЕМ НАБЛИЖЕННЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО ПРАВА ЄС . . .	233
Аверочкина Тетяна Володимирівна ДОБРА, ЗАГАЛЬНА ТА ПРИЙНЯТНА МОРСЬКА ПРАКТИКА ЯК ПРАВОВІ КАТЕГОРІЇ.	235
Федотов Олексій Павлович УКРУПНЕННЯ МИТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ.	238

Кузьмін Едуард Едуардович
Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного та європейського права,
кандидат юридичних наук, доцент, адвокат

ДО ДИСКУСІЇ ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ «МІЖНАРОДНОГО ПОКАРАННЯ»

Середина ХХ століття, яка наразі вже доволі усталено сприймається переважною більшістю фахівців у сфері міжнародного кримінального права, як така, що слугує своєрідним та багато в чому достатньо символічним початком (або щонайменше передумовами до цього [4, с. 527]), т. зв. « нової ери », – « епохи його розквіту та піднесення » й типово ототожнюється із зростанням інтересу до відповідної тематики [5, с. 331–332], нині тепер повною мірою не тільки знаходить своє подальше закономірне продовження, а й суттєво каталізується через наявність цілої низки надактуальних викликів, обумовлених, з-поміж іншого, зокрема й сучасними реаліями сьогодення [10].

У пошуках відповідей на «злободенні» проблеми, особливої уваги набуває дещо каверзний та довготривалий (і, на нашу думку, ще досить далекий від свого повного завершення процес) осягнення сутності поняття «міжнародний злочин» [7, с. 353–354]. Примітно, що подібна процедура вбачається доволі динамічною, адже зі сплином часу поступово еволюціонують й існуючі підходи, видозмінюється перцепція означеного явища, що, у свою чергу, приводить до планомірної появи різноманітних його «формацій», – «Нюрнберзької», «Токійської», «Колишньої Югославської», «Руандійської», а також, зрештою і апофеозної до сьогодні, – «Гаазької» моделей [1, с. 277; 3, с. 66]. Не оминаються згадкою й діяльність інших, менш «глобальних» за сферою свого «матеріального охоплення», але не за значенням, «гібридних та інтернаціоналізованих» судових установ [13], які також роблять свій власний внесок у розуміння відповідного терміну.

Поволі змінюється і змістовне «наповнення», притаманне тій чи іншій історично сформованій категорії. Водночас з'являється й все більша кількість наукових досліджень, присвячених не тільки загальним міркуванням щодо того, що саме слід сприймати в якості міжнародного злочину [8, с. 554–558], а власне стосовно кожного конкретного виду злочинів [див., наприклад: 12; 11], які неодмінно мають розглядатись в якості його невід'ємної складової. Не полегшує ситуацію й наявність, включно і модернових тенденцій, щодо, наприклад, «зведення» окремих конкретних видів злочинів до «рівня» міжнародних, – «етнічних чисток», «катування», «згвалтування», «тероризму», і, насамкінець, найбільш вірогідно натеper потенційно включеного до «переліку» міжнародних злочинів у недалекому майбутньому на умовно «офіційному» рівні, «екоциду» [6, с. 47–48].

Підвищена зацікавленість спостерігається й у деталізації внутрішнього змісту відповідних концептів, їхньої внутрішньої будови (складу), еволюції становлення міжнародно-правової та кримінально-правової регламентації, як на рівні міжнародних кримінальних трибуналів та судів, так і в межах їх проєкції у національному кримінальному законодавстві тощо.

На цьому етапі цілком справедливим постає запитання, а яке саме місце в такій, здавалось би, вже загальноприйнятій «практиці» відводиться власне поняттю «покарання»? Воно, у свою чергу, надалі зазвичай уточнюється значною кількістю «додаткових» питань, серед яких найбільш поширеними вбачаються ті, що пов'язані безпосередньо з обдумуванням того, яким має бути не тільки загальне сприйняття відповідного феномену, а й більш специфічні (вузькі), що стосуються окремих аспектів означеної проблематики, – зокрема в чому має полягати мета покарання, з чого повинна складатись система так званих «міжнародних» покарань, і, насамкінець, чи, в цілому, доцільно поділяти покарання на «міжнародне» та «національне». Саме останнє багато в чому сьогодні утворює суттєві складнощі та призводить до необхідно-

сті вирішення надскладного завдання, – чи справедливим є сприйняття покарання з позицій національного кримінального права під час його «знаходження» (або «переміщення») у міжнародному контексті? [9, с. 301] Чи однаково (і чи має взагалі) сприймається ідентично покарання та його цілі за усі види міжнародних злочинів, а також в частині засудження за них «національними спроможностями», або ж «шляхом» органів міжнародної кримінальної юстиції?

Так і хоча існує наявність певних спроб осмислення відповідної проблематики переважно в межах узагальнюючої, – «відповідальності за міжнародні злочини», – вже зараз доцільним, на нашу думку, вбачається започаткування власного процесу [2, с. 76] перегляду «базових уявлень» про покарання за міжнародні злочини.

Список використаних джерел

1. Зелінська Н. А. Поняття «міжнародний злочин» в історико-правовому ракурсі. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. пр. / ОНЮА. Одеса, 2007. Вип. 32. С. 271–278.
2. Кузьмін Е. Е. Міжнародне кримінальне право: від злочину до покарання? *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція* : зб. наук. пр. / Між-нар. гуманіт. ун-т. Одеса, 2024. Вип. 67. С. 74–77.
3. Попко В. «Гаазька» модифікація концепції міжнародного злочину. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2021. Вип. 117. С. 66–74.
4. Akhavan P. The Rise, and Fall, and Rise, of International Criminal Justice. *Journal of International Criminal Justice*. 2013. Vol. 11, N 3. P. 527–536.
5. Anderson K. The Rise of International Criminal Law: Intended and Unintended Consequences. *The European Journal of International Law*. 2009. Vol. 20, N 2. P. 331–358.
6. Greene A. The Campaign to Make Ecocide an International Crime: Quixotic Quest or Moral Imperative? *Fordham Environmental Law Review*. 2019. Vol. 30, N 3. P. 1–48.
7. Heller K. J. What Is an International Crime? (A Revisionist History). *Harvard International Law Journal*. 2017. Vol. 58, N 2. P. 353–420.
8. Hiéramente M. The Myth of 'International Crimes': Dialectics and International Criminal Law. *Goettingen Journal of International Law*. 2011. Vol. 3, Iss. 2. P. 551–588.
9. Nossal K. R. International Sanctions as International Punishment. *International Organization*. 1989. Vol. 43, Iss. 2. P. 301–322.
10. Resolution adopted by the General Assembly on 23 February 2023 (A/RES/ES-11/6). URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n23/063/07/pdf/n2306307.pdf?token=ZnS3WOW8v9a7298YwI&fe=true> (дата звернення: 01.04.2024).
11. VanLandingham R. E. Criminally Disproportionate Warfare: Aggression as a Contextual War Crime. *Case Western Reserve Journal of International Law*. 2016. Vol. 48, Iss. 1. P. 215–271.
12. Wald P. M. Genocide and Crimes Against Humanity. *Washington University Global Studies Law Review*. 2007. Vol. 6, Iss. 3. P. 621–633.
13. Williams S. Hybrid and Internationalized Criminal Tribunals: Jurisdictional Issues : Doctor of Philosophy (Law) Thesis. Durham, 2009. 277 p. URL: https://etheses.dur.ac.uk/38/1/Final_PDF_version.pdf?DDD19+ (дата звернення: 01.04.2024).

Ключові слова: міжнародне кримінальне право, міжнародні злочини, відповідальність за міжнародні злочини, міжнародне покарання, покарання.

Keywords: international criminal law, international crimes, responsibility for international crimes, international punishment, punishment.